

KP-systém v SVK Hradec Králové

Jan Pokorný

Královéhradecká vědecká knihovna používala až do roku 1996 knihovnický systém Smartlib od firmy Lumare. Když tato firma ukončila vývoj systému, odešla část jejích programátorů a založila novou softwarovou firmu Kp-sys. Tato firma vyvinula nový knihovnický systém zvaný KP-systém, vycházející z dřívějšího Smartlibu. Tato vývojová návaznost byla hlavním důvodem, proč se SVK rozhodla zakoupit a používat KP-systém. V rámci konkurenčního upgrade ho knihovna získala pouze za cenu konverze dat.

První etapu používání KP-systému představovaly konverze dat z dříve používaného Smartlibu. V dalších fázích byly postupně nasazovány moduly katalogizace, výpůjčního procesu a čtenářského katalogu. Na základě hojných požadavků zejm. oddělení katalogizace byl systém nepřetržitě upravován a postupně se přibližoval představám našich pracovníků. Velké množství úprav však často způsobovalo problémy se stabilitou systému, protože unáhlené změny způsobily porušení soudržnosti systému jako celku. Byla to však z větší části chyba právě našich zaměstnanců, kteří vyžadovali provádět často protichůdné změny okamžitě a bez zvážení důsledků pro práci celého systému. Určitou chybou tvůrců systému naopak bylo, že na tento způsob úprav KP-systému přistoupili. To je ovšem můj názor a řada kolegů na to má zcela opačný názor. Možnost úprav považují za velkou výhodu. Dnes se již požadavky na úpravy systémů vyskytují jen zřídka a nízká stabilita způsobená takovými úpravami KP-systému se značně zvýšila.

Modul: Katalogizace

Z hlediska funkčnosti můžeme KP-systém označit za skvělý nástroj pro katalogizaci. Katalogizace je v KP-systému skutečně propracována a nabízí velkou řadu funkcí, které katalogizátorovi značně ulehčí práci. Zdařilá je provázanost s validačními a autoritními soubory. Systém umožňuje uživatelům úpravy definice pracovního listu, což nabízí možnost jednotlivým katalogizátorům připravit individuální editační masky přesně podle jejich potřeb. KP-systém podporuje velké množství typů dokumentů, které lze katalogizovat. Zajišťuje katalogizaci podle AACR2. Systém také podporuje spolupráci s externí databází ČNB a dalšími databázemi (Nové knihy apod.). Modul katalogizace nepodporuje Z39.50.

Hodnocení: zdařilý

Modul: Čtenářský katalog

Katalog každého systému je jeho nejkritičtější modulem, protože právě v katalogu se projeví všechny problémy s databází a uloženými daty. Vyhledávací maska katalogu KP-systému nabízející možnost kombinování dotazů je poněkud nepřehledná, ale po funkční stránce vyhovující. Problém však nastává s vlastním vyhledáváním. Vyhledávání je velmi pomalé a kvůli špatné stabilitě klíčů a indexů databáze také často velmi nepřesné. SVK provozuje v půjčovně asi 15 čtenářských katalogů a jejich práce dokáže natolik vytížit síť, že jsme byli nuceni provozovat databázi pro čtenářské katalogy na samostatném serveru. Pravdou však je, že jsou tyto počítače starší a nepříliš výkonné. Dalším důvodem tohoto kroku bylo zajištění práce katalogů v případě výpadku databáze katalogizátorů. K systému je možné dokoupit webový katalog pro vystavení databáze na internet (Linux a WinNT), ale není příliš uživatelsky parametrizovatelný a jeho provázanost není bezešvá. Modul katalogu sám o sobě nepodporuje Z39.50 ani WAP.

Hodnocení: mnoho nedostatků

Modul: Výpůjční proces

Výpůjční proces naší knihovně vyhovuje. I zde proběhlo mnoho úprav na míru, a proto se v něm odráží požadavky našich pracovníků. Modul pracuje efektivně a neznám žádné vážné nedostatky.

Hodnocení: vyhovující

Systémová část a stabilita

Databázový systém, který KP-systém využívá, je určen pro běh v režimu file server nebo při použití databázového server ADS v režimu client-server.

Firma KP-sys doporučuje používat u větších instalací databázové prostředí ADS, které dokáže pracovat s databázovými soubory KP-systému a komunikovat s klienty v režimu client-server. Naše knihovna však tuto technologii nepoužívá, protože nemá její funkčnost ověřenu.

Při běhu v režimu file-server, pro který byl KP-systém na začátku vyvíjen, dochází při větší zátěži k poškozování databázových indexů, což porušuje stabilitu. Jednoduchým, ale časově náročným postupem je možné indexy obnovit, ale bohužel ne za provozu.

Celkové hodnocení

KP-systém nabízí celkem široké možnosti pro katalogizace. Modul katalogizace je ze všech modulů nejpropracovanější a je možné ho velice dobře parametrizovat. Architektura systému, původně určená pro file server, však přináší stabilitu pouze při menší zátěži (menší počet pracujících počítačů). KP-systém je proto vhodný pro menší knihovny, a to jak pro obecné knihovny, tak i knihovny odbornějšího typu.

Výkon systému ve verzi client-server na ADS nemohu hodnotit, protože jsme tuto verzi nepoužívali a ani nezkoušeli. Podle informací producenta se právě při provozu více stanic projevuje výhoda ADS, kdy výkon neklesá, což u file-server verze neplatí. Osobně však neznám žádnou instalaci, kde by byla tato technologie použita.